

Ajuntament d'Alcoi
Participació Ciutadana

Paraules per a la PARTICIPACIÓ

[Tria les tres paraules que en la teua opinió tinguen més relació amb la participació ciutadana]

ANECDÒTICA	CREATIVITAT	INTEGRADORA	QUOTIDIANA
AUTORREGULADA	CRÍTICA	JUSTA	REACTIVA
AVORRIDA	DEMOCRÀTICA	LEGITIMITAT	RENOVADORA
BÉ COMÚ	DOMINACIÓ	LENTA	REVOLUCIONÀRIA
BUROCRÀTICA	DURADORA	LLIBERTAT	SOCIAL
CANVI	EDUCACIÓ	OBERTA	SOLIDÀRIA
CÍNICA	EMANCIPADORA	ORGANITZACIÓ	SUBSIDIÀRIA
CIRCULAR	FRÀGIL	PERIFÈRICA	TEMPORAL
CIUTADANIA	GOVERN AMABLE	PERVERSA	TRANSFORMADORA
COMUNICATIVA	GOVERN OBERT	PODER	TRANSPARÈNCIA
CONFLICTE	HEGEMONIA	POLÍTICA	TRANSVERSAL
CONSCIENCIACIÓ	HIPÒCRITA	PRESCINDIBLE	UTÒPICA
CONSENS	IMPROCEDENT	PROACTIVA	VINCULANT
CONTRAHEGEMONIA	INNOVADORA	PROBLEMÀTICA	XARXA
CONVERSACIONAL	INSTITUCIONAL	PROCÉS	Etc. etc. etc.

**Departament de Participació Ciutadana
(Ajuntament d'Alcoi)**

C/ Major, 10, 2n

03801 - Alcoi

Tel 96 553 72 02

participacio@alcoi.org

www.alcoi.org/participaciociutadana

Fb: Alcoi Participa

Tw: @alcoiparticipa

[Objectiu del Departament: *fomentar, dinamitzar i formar* en participació ciutadana]

ÍNDEX

1. La teoria: l'encant dels conceptes
2. La pràctica: el *fang* de la participació
3. Més recursos

1. LA TEORIA: L'ENCANT DELS CONCEPTES

1.1. Definició

Participació ciutadana és...

Per exemple: “**Participació ciutadana és la definició col·lectiva del bé comú**”. Hi ha altres definicions però aquesta engloba totes les possibilitats tèoriques i pràctiques. En definitiva, es tracta de prendre part en les decisions públiques.

1.2. Elements per a participar

En són tres: 1. **voler**; 2. **poder**; i 3. **saber**.

- **Voler**: depèn de les ganes que es tinguen, i de la vinculació que hi haja d'aquesta participació entre el que es decideix i el que es fa al final.
- **Poder**: sobretot depèn del temps, un recurs escàs en la nostra vida quotidiana.
- **Saber**: depèn de la formació i de la informació (no només de les dades).

Per exemple, de vegades les administracions públiques plantegen processos de participació (o d'exposició pública) amb tants obstacles que formalment pots participar, però en la pràctica és difícilíssim. Això fa que no pots participar, per tant no saps participar, i per tant al final no vols participar.

1.3. Postures davant la participació

El sociòleg Jesús Ibáñez va detallar quatre actituds davant la participació ciutadana:

1. Els **creients**: creuen que la democràcia funciona molt bé tal com està.
2. Els **perversos**: creuen en la forma però no en el fons. No creuen en la democràcia però saben com funciona i la utilitzen en benefici propi. Són la gent dels “però...”
3. Els **subversius**: no creuen ni en les formes ni en el contingut actual. Funcionen amb formes diferents, al marge de les formes institucionals. No intenten ni volen actuar dins del marc institucional. Construeixen la seua pròpia illa “Utopia”.
4. Els **reversius**: creuen en la democràcia però no en la seua forma actual. Volen millorar allò que hi ha aprofitant les possibilitats que el marc institucional els ofereix. Volen **revertir/canviar** una situació de partida que no els agrada. Actuen.

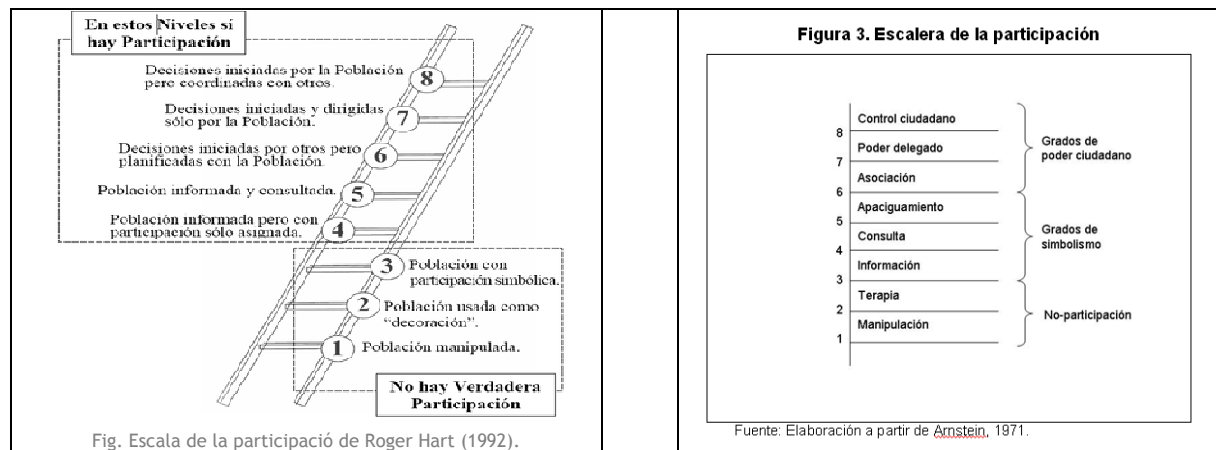
Cal apuntar que no són postures exclouents: una persona pot ser perversa en una situació, subversiva en altra i reversiva en una altra.

1.4. Formes “administratives” per a participar

1. **Informar:** unidireccional cap als ciutadans (una roda de premsa, una xerrada de l'alcalde, etc.)
2. **Consulta:** informació que va i torna individualment cap als ciutadans (enquestes, formularis, etc.).
3. **Implicar:** dialogar amb “actors socials” (reunions formals i informals, amb ordre del dia o sense, amb problemes concrets o generals, etc.)
4. **Col·laborar:** crear grups de treball entre diversos implicats (el ciutadà treballa, planifica, s'involucra en “ajudar” a l'administració i al polític/a per a que prengui una decisió que respongui al benefici de la comunitat).
5. **“Empoderar”:** que la gent tingui la informació necessària per a prendre decisions que són vinculants. Ara està molt de moda aquest concepte (en la teoria).

Dos exemples de nivells o “escales de participació”:

1.5. Factors de les dinàmiques de participació

Quan fem un procés participatiu hem de tenir en compte tres factors:

- a) **La inclusivitat:** qui participa?
- b) **La intensitat:** com es participa?
- c) **La influència:** fins a on es participa?

Exemples:

- Al moviment 15M participaven moltes persones, amb molta intensitat, però amb poca influència.
- En una votació electoral participen moltes persones, amb intensitat mitjana i amb poca influència (es voten paquets ideològics i llistes tancades).
- En uns pressupostos participatius poden participar tots els veïns, segons com es planifiquen pot ser una experiència molt intensa, i té molta influència en allò que es debat i es prioritza (és vinculant, almenys en teoria).

Ajuntament d'Alcoi
Participació Ciutadana

Paraules per a la
PARTICIPACIÓ

1.6. Sectors implicats en la participació

- a) Ciutadans (organitzats en associacions o no).
- b) Polítics professionals (en els governs o no).
- c) Tècnics i treballadors de l'administració.

1.7. Algunes preguntes freqüents

a) SABER PARTICIPAR?

Ací entren de ple els tècnics de les administracions públiques. Cal establir dinàmiques pedagògiques, és a dir cal que els tècnics facen explicacions a la ciutadania sobre allò que cal decidir. Cal tenir en compte que la participació és un procés transversal, que afecta a tots els departaments de les administracions públiques i no només al típic departament de Participació.

Importantíssim: s'ha d'evitar l'*espontaneïsm*e; la participació també s'ha de planificar.

b) ELS “PERVERSOS”?

Són un repte per a la participació i poden desvirtuar les decisions i provocar molta desil·lusió. Cal molta pedagogia i molt de temps, perquè les decisions s'han de basar en el bé comú de tota la comunitat i no en la força d'un grup concret. Per això (en teoria) les decisions no s'han de prendre mai només amb majories i vots. La participació no es basa en la suma de decisions individuals, sinó que busca el bé comú.

c) MÉS GENT?

- En la teoria: la participació trenca tot el sistema tradicional de legitimacions jerarquizades, perquè passa de la lògica de la representació a la lògica de la presentació, i no s'ha de basar només en la quantitat.
- En la pràctica: participa poca gent, sempre són els mateixos (endogàmia), hi ha gent cremada que no vol ni sentir parlar de participació, etc. Com millorar la inclusió?... ni idea, però està clar que la participació ha de ser atractiva i alegre. També útil, és a dir, vinculant.

d) LA SUBVERSIÓ?

Ser subversiu és molt atractiu. No ens agrada el que veiem i ens construïm la nostra pròpia societat. De vegades trobem associacions que es troben més a gust “enfront a” que “amb”. Però aquesta postura és poc constructiva i al negar la capacitat d'interlocució dels poders públics està molt limitada als recursos propis. A més a més que és impossible un aïllament total.

La reversió és la postura més constructiva i fins i tot realista per a canviar les coses que no ens agraden.

2. LA PRÀCTICA: EL FANG DE LA PARTICIPACIÓ

En la pràctica fem o intentem fer participació municipal de dos maneres:

1. Participació ordinària i administrativa
2. Processos participatius

2.1. Participació ordinària i administrativa

a) Recolzament a les associacions veïnals

- Subvencions: baremació i tramitació de les subvencions. Total 2016: 21.670 €.
- Infraestructures: col·laboració en la cessió de material i d'espais públics (festes, etc.), així com també dels locals on tenen la seua seu.
- Comunicació: contacte continu per a col·laborar en la resolució dels problemes o les millores que plantegen per a la ciutat.
- Registre d'entitats: millorar i actualitzar aquesta base de dades.

b) Canals de queixes

- Gestió directa de la Bústia ciutadana.
- Gestionar les queixes presentades per instància general que arriben d'associacions de veïns, i si de cas d'altres entitats de la ciutat.
- Informar sobre els 5 canals de queixes que té actualment l'Ajuntament (1. Instància general; 2. Smart @alcoi serveis; 3. L'alcalde respon; 4. Bústia ciutadana; 5. Línia Verda).

c) Comunicació i informació

- Comunicar i informar de les activitats que es realitzen des del Departament i d'aquelles que facen les entitats cíviques de la ciutat, especialment de les organitzades per les Associacions de Veïns.
- Actualitzar la informació en les xarxes socials i el web del Departament.
- Mantenir actualitzada la base de dades de contactes del Departament.

d) Tramitació de la subvenció a Conselleria i la seua justificació

- Tramitació administrativa (redactar el projecte, sol·licitud i justificació).

e) Col·laborar amb altres entitats, departaments i administracions

- Col·laborar amb les entitats cíviques, departaments municipals i altres administracions que demanen la col·laboració del Departament de Participació per a realitzar alguna activitat, segons els recursos disponibles.

f) Inversions pressupostos participatius

- Tramitació administrativa (som el departament impulsor del contractes públics dels Pressupostos Participatius, amb la col·laboració necessària d'altres departaments).

Ajuntament d'Alcoi
Participació Ciutadana

Paraules per a la
PARTICIPACIÓ

2.2. Processos participatius

a) Celebració del 40é aniversari de les associacions de veïns

- L'any 2016 se celebra aquest aniversari i per a celebrar-ho és imprescindible la participació amb totes les associacions de veïns d'Alcoi. Pressupost: 5.000 €.
- Possibles activitats: fer una exposició de fotografies, fer un web, fer un sopar homenatge obert a tot el món, una cursa popular, planificar rutes urbanes, etc.

b) Pressupostos Participatius

- Van començar l'any 2012 a Alcoi. Portem 4 edicions (2013, 2014, 2015 i 2016).
- Ha resultat ser només una campanya institucional que no ha complert el seu objectiu principal, que és millorar i dinamitzar la participació.
- Per al 2017 s'ha de planificar amb la col·laboració del Grup Obert.

c) Procés participatiu per al nou Reglament de Participació Ciutadana

- Realitzar un procés participatiu per a redactar-ne un de nou, tenint en compte el treball ja realitzat durant el final de 2014 i principi de 2015.
- Ha de partir del Grup Obert de Participació, per a diagnosticar la situació actual de participació i que propose les millores en un esborrany.
- Entenem que el procés per al nou Reglament ha de servir per a millorar la participació, i el resultat ha de ser un document relativament breu, accessible, de fàcil lectura, que evite la redundància, concís i aplicable. Hem de fugir de la retòrica legal que després no s'aplica.

c) Participació Jove

- Temptejar la possibilitat de realitzar activitats de foment de la participació en les escoles, amb la col·laboració imprescindible del Grup Obert de Participació i els equips docents dels centres que vulguen col·laborar.
- Col·laboració amb el Departament d'Educació i el de Joventut.

d) Consell ciutadans [???

- Ordenar els diversos consells sectorials municipals que existeixen i col·laborar per a crear-ne de nous si hi ha una demanda i necessitat clara i concreta.

e) Altres processos participatius [+/-]

- Col·laborar en aquells processos participatius que es vulguen portar a terme des de l'Ajuntament (Al-Azraq, Entença, Rodes, Pla Estratègic DUSI, etc.)

e) IMPORTANTÍSSIM. Creació d'un Grup Obert de Participació Ciutadana

Ajuntament d'Alcoi
Participació Ciutadana

Paraules per a la
PARTICIPACIÓ

GRUP OBERT DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

1. INTENCIÓ (què volem?)

- Millorar la participació ciutadana a Alcoi
- Que la gent interessada en la participació tinga un lloc/espai/moment on trobar-se.
- Planificar i col·laborar en els processos participatius per a Alcoi.
- Volem reunions fluïdes, amb iniciativa del propi grup (xarxa, federació, assemblea...).

...

2. ACCIONS (què anem a fer?)

- Reglament de Participació?
- Planificar els Pressupostos Participatius?
- Participació a les escoles?
- Formació?
- Processos participatius? Entença? Al-Azraq? Rodes?...
- Consultes, propostes, suggeriments?

...

3. GESTIÓ (com anem a fer-ho?)

- Reunions una volta al mes.
- Lloc: espais municipals o millor cada vegada en la seu d'una associació diferent.
- Presència virtual amb gestió compartida: creació d'un email propi, facebook, twitter, instagram...?
- Grup obert: reunions obertes.
- Es poden fer reunions temàtiques...

...

4. PARTICIPACIÓ (amb qui comptem?)

- a) Política: regidora Democràcia Participativa i +
- b) Administrativa: Dep. de Participació i +
- c1) Coneguts: membres d'associacions veïnals, grups motors pressupostos participatius, altres assoc.
- c2) Sumar gent: altres associacions? Persones individuals? Joves? Professionals? ...

...

3. MÉS RECURSOS

Bibliografia

ACASO, Maria: *rEDUvolution. Hacer la revolución en la educación*, Barcelona, 2014. (Idees per a fer espais democràtics i participatius en educació)

FONT, Joan (coord.): *Ciudadanos y decisiones públicas*, Barcelona, Ed. Ariel, 2007. (Un manual molt bo, amb alguns punts desfasats, però en general continua en vigor)

GARZÓN, Alberto: *La Tercera República*, Madrid, 2014. (Per a entendre les diferències entre la democràcia formal i la democràcia substantiva)

GENRO, T. i DE SOUZA, Ubiratan: *Pressupost Participatiu: l'experiència de Porto Alegre*, Barcelona, Edicions del Serbal, 1999. (El clàssic dels pressupostos participatius)

MARINA, José Antonio: *La pasión del poder. Teoría y práctica de la dominación*, Barcelona, 2008. (Un repàs general, rigorós, accessible)

SENABRE, Enric: *Política per a joves inquietes. Els reptes d'una democràcia participativa*, Alzira, 2011. (Educació ètica, política i participativa per a joves, i no tan joves)

SERRANO, Pascual: *La culpa es de los libros*, Madrid, 2014. (Un llibre de llibres, tremendament suggeridor)

TONUCCI, Francesco: *La ciudad dels infants*, Barcelona, 1997. (Un clàssic)

...

Webs, aplicacions, etc.:

Agora Voting, aplicació on-line per a fer votacions segures: <https://agoravoting.com/>

Apuntes para la ParticiPasión, un bloc molt interessant: <https://participasion.wordpress.com/>

Equipo Crac, col·lectiu d'educació per a la participació: <http://redasociativa.org/crac/>. Molt interessants els quaderns didàctics: <http://redasociativa.org/crac/descargas/cuadernillos/>

Loomio, aplicació on-line per arribar a consensos: <https://www.loomio.org/>

monoDestudio, empresa d'Alcoi dedicada a la participació: <http://monodestudio.es/>

Observatori Internacional de Democràcia Participativa (OIDP): <http://www.oidp.net>

PreparAcción, col·lectiu per a la participació: <http://www.preparaccion.org/>

Torre Jussana, centre de serveis a les associacions, de Barcelona: <http://www.tjussana.cat/>

...

Webs oficials:

Ajuntament d'Alcoi, participació: <http://www.alcoi.org/participaciociudadana>

Ajuntament de Barcelona, govern obert: <http://governobert.bcn.cat/ca/>

Ajuntament de Castelló, participació: http://castello.es/web30/pages/seccion_web10.php?cod1=261

Ajuntament de Madrid, participació: www.madridparticipa.org

Ajuntament de Vila-real, participació: www.vila-real.es

Conselleria de Participació (GVA): <http://www.transparencia.gva.es/ca/web/dg-participacion-ciudadana>

Etc. etc. etc.